

ODTÜ PSİKOLOJİ BÖLÜM BÜLTENİ

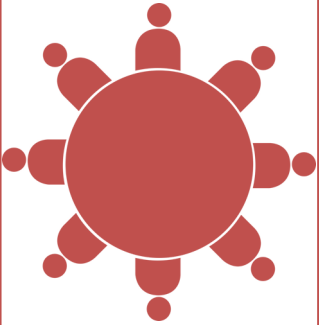
S A Y I 2 1

O C A K - Ş U B A T - M A R T 2 0 2 2

Dopdolu bir
içerikle yeni
sayımız!

Bu Sayıda:

- Psikolojide Öğretim Dışı Çalışma Grupları 1
- Dr. İlker Dalgar
- Bölümden Haberler 2
- Ödüller ve Başarılar 3
- Yayınlar 3
- Tezler 3
- Dört Cevapta Doktora Tezim 4-5
- Bunları Biliyor Muydunuz? 5

Psikolojide Öğretim Dışı Çalışma Grupları

Bölümümüz ek görevli öğretim görevlilerinden **Dr. İlker Dalgar**, üyesi olduğu, psikoloji alanında çalışmalar yapan araştırma gruplarından söz etti.

2019 yılında ODTÜ'den doktoramı aldıktan sonra doktor öğretim üyesi olarak çalışmaya başladım. Halen Ankara Medipol Üniversitesinde Psikoloji Bölümünde çalışmaya devam ediyorum. Bugüne kadar ODTÜ'de de yarı zamanlı öğretim görevlisi olarak istatistik dersleri verdim. Çalıştığım bölümde ise kendi çalıştığım alanlar olan ahlak psikolojisi, yakın ilişkiler ve sosyal ilişkiler üzerine dersler verdim. Bunların yanı sıra lisans ve lisansüstü araştırma yöntemleri ve istatistik derslerini de sürdürüyorum.

Dersler dışında kalan çalışmalarımı birkaç başlıkta toplamak mümkün. Farklı üniversitelerde çalışan lisansüstü ve lisans öğrencileri ile kurduğumuz bir sosyal psikoloji çalışma grubumuz var. Bu grupta ahlaki kararlar örneğinin

utanç ya da ayıplama gibi bu kararlarla ilişkili duyguları sosyal ilişkilerin bilişsel modelleri çerçevesinde çalışıyoruz. Özellikle hiyerarşi ve güç asimetrisinin öne çıktığı ilişkilerde ahlaki ihlallerin sonuçlarını araştırıyoruz. Aynı zamanda bu çalışma grubunda lisans öğrencilerinin uluslararası araştırma ağlarıyla tanıştıkları, bağımsız araştırma becerilerini geliştirebildikleri ve açık bilim pratiklerini uyguladıkları çalışmaları desteklemek için zaman ayırmaya çalışıyorum. Bu sene gruptaki arkadaşlar Collaborative Replications and Education Project (CREP) kapsamında huşu/hayranlık duygusu ve alçak gönüllülük ilişkisine dair bir etkiyi tekrarlamaya çalışıyorlar (detaylı bilgi için bakınız: <https://osf.io/4g35e/>). Genç araştırmacıların etkili bir çalışma planı oluşturmaları için CREP gibi iyi yapılandırılmış programlarla çalışmaya başlamalarının iyi bir öğrenme aracı olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle zamanımı ayarlayabildiğim sürece benzer çalışmalarını her eğitim yılında tekrarlamayı planlıyorum.

Kuruluşundan beri uluslararası araştırmacılar ağı Psychological Science Accelerator (PSA, <https://psysciacc.org>) içinde yer alıyorum ve son 3 yıldır aktif olarak çalışıyorum. Psikolojide bilim-

sel üretimin hem araştırmacı kökeninin hem de örneklemelerinin çeşitlendirilmesi, bulgularının genellebilirliğini ve araştırma ve analiz yöntemlerinin sağlamlığını artırma hedefiyle kurulmuş olan ağ hala genişleme ve genişleme ihtiyacına devam ediyor. Üç yıldır da PSA'nın Çeviri ve Kültürel Çeşitlilik Komitesinin (Translation and Cultural Diversity Committee) Max Prims ile birlikte yöneticiliğini yürütüyorum. Komitede PSA içinde yürütülen çalışmaların çeviri protokollerini hazırlamak ve protokollere göre çevirilerin koordinasyonunu yapmak dışında kültürlerarası çalışmalarda farklı çeviri protokolleri arasındaki en verimli ve etkili yöntemleri tespit etmek için veriye dayalı çalışmalar yapıyoruz. Aynı zamanda farklı ülkelerden temsilcilerin artırılması için toplantılar, eğitimler ve konferanslar düzenliyoruz. Bu konuda farklı fikirlere ihtiyacımız devam ediyor.

Türkiye'de de bilimsel üretim pratiklerinde sağlamlığı ve işbirliğini arttırmak için bir grup araştırmacı ile Türkiye Açık Bilim İnisyatifi (TOSİ) oluşturmak için çalışmalarımız sürüyor. Yine özellikle genç araştırmacıların güncel metabilim tartışmalarını, yöntem ve teoriye ilişkin soru ve sorunları ele aldığı toplantılar düzenliyoruz. Aynı arkadaşlarla Türkiye'de yayınlanan psikoloji makalelerinde son yıllarda yaygın olarak kullanılan ve tartışılan pratiklerin (önkayıt, veri paylaşımı, açık yazılım kullanımı, üretim sürecinde şeffaflık vb.) ne ölçüde uygulanmaya başladığını incelediğimiz bir araştırmayı da yürütüyoruz. Bu çok lablı (ManyLab) projenin önemli bir özelliği de sürecin başından itibaren bir takım bilimi olarak kurgulanmış olması. Proje ekibi araştırma sürecinin birçok aşamasında ortaklaşarak ilerliyor. Yani süreç gerçek anlamda kolektif bir işe dönüşüyor. Özetle, TOSİ içindeki çalışmalarımız da Türkiye'deki psikoloji çalışmalarının bir ayağının kolektif bir takım çalışması olması açısından umut veriyor. İlgilenen herkesi bu projenin bir parçası olmaya davet ediyorum.

Dr. İlker Dalgar

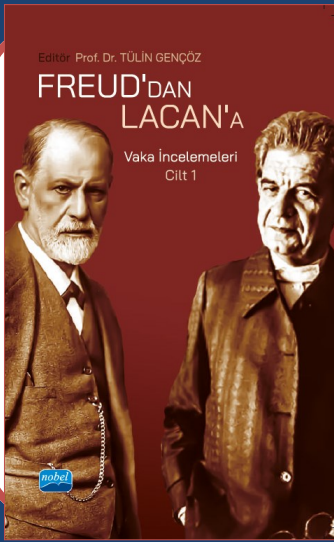
Editör:
Ar. Gör. Gizem Fındık

E-posta:
psynews@metu.edu.tr

BÖLÜMDEN HABERLER

Öğretim üyelerimizden Prof. Dr. Tülin Gençöz'ün Baş Editörlüğünü üstlendiği AYNA Klinik Psikoloji Dergisi'nin yeni sayısı çıktı.

Öğretim üyelerimizden Prof. Dr. Tülin Gençöz'ün Baş Editörlüğünü yürüttüğü, AYNA Klinik Psikoloji Dergisi nicel, nitel, vaka, eser incelemesi gibi farklı türlerdeki Türkçe veya İngilizce makalelere yer vermektedir. Yılda 3 sayı olarak yayınlanan, TR Dizin ve Uluslararası alan dizini EBSCOhost dizinlerinde yer alan AYNA Klinik Psikoloji Dergisi'nin Lacanyen Psikanaliz (2017, Cilt 4, Sayı 3) ve Nitel Araştırmalar (2019, Cilt 6, Sayı 1) özel sayıları da bulunmaktadır. 2022 Şubat ayında derginin 9. Cilt, 1. Sayısı yayınlanmıştır. Dergide yer alan makalelerin tam metinlerine <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ayna> adresi üzerinden erişebilirsiniz.

Prof. Dr. Tülin Gençöz Psikoloji Alanına Yeni Bir Kitap Kazandı.

Prof. Dr. Tülin Gençöz Hocamız, editörlüğünü üstlendiği "Freud'dan Lacan'a Vaka İncelemeleri Cilt 1" isimli kitabı alana kazandı. Kitapta bulunan bölümler ise şöyle:

1. Aktarımın ve Bilinçdışının Rosetta Taşı: Anna O. Vakası - Işıl Necef & Sezin Aydoğ
2. Kasabın Karısı: Tatmin Edilemeyen Arzunun Arzulanması - Derya Özbek Şimşek & Fatma Girgin Kardeş
3. Dora Vakası - Yağmur Saklı Demirbaş
4. Küçük Hans Vakası - Eylül Ceren Demir Hekimoğlu
5. Fare Adam Vakası ve Obsesyon Nevrozu - Ayça Korkmaz & Sinem Baltacı
6. Scheber Vakası: Psikoz - Münnevver Zuhul Bilik
7. Kurt Adam Vakası: Bir Çocukluk Nevrozu/Psikozu - Gizem Minçe
8. Genç Homoseksüel Kız Vakası - Selin Uçar Özsoy

Trafik ve Ulaşım Psikolojisinde Araştırma Yöntemleri Dersinde Poster Sunumları Yapıldı.

Prof. Dr. Türker Özkan tarafından verilen PSY574 "Research Methods in Traffic and Transportation Psychology" dersi kapsamında 2 Şubat tarihinde poster sunumları gerçekleştirildi.

ODTÜ Psikoloji Bölümü Seminer Serisi Kapsamında Konuşmacılarımız Vardı:

-18 Mart'ta Uluğhan Ergin, "Understanding Driving Vengeance from the Scope of Basic Individual Values",
-25 Mart'ta Doç. Dr. Yonca Toker Gültaş, "What Do We Know about Sexual Harassment in Turkey?" başlıklı konuşmasını yapmak üzere konuk oldu.

Tebrik ve veda.

Bölümümüz idari personellerinden Bilgisayar Teknisyeni Ozan Adıgüzel, 16.02.2022 tarihinde mevcut görevinden ayrılarak ODTÜ Uzaktan Eğitim Merkezi'nde Öğretim Görevlisi olarak yeni görevine başlamıştır. Ozan Hocamıza bölümümüze yaptığı tüm katkılar için teşekkür eder, yeni işinde başarılar dileriz.

ÖDÜLLER VE BAŞARILAR

-Bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Faruk Gençöz, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından oluşturulmuş "Bağımlılıkla Mücadele Çalışma Grubu"nda görevlendirilmiştir. Hocamızı tebrik eder, başarılarının daim olmasını dileriz.

-Bölümümüz öğretim üyelerinden Aslı Kılıç Özhan, "Doçent" unvanını kazanmıştır. Hocamızı gönülden tebrik ediyor, başarılarının daim olmasını diliyoruz.

YAYINLAR

-Can, D. , Uçar-Özsoy, S. & Gençöz, F. (2022). Lacanyen psikanalizde eyleme dökme: Bir vaka örneği. AYNA Klinik Psikoloji Dergisi , 9 (1) , 259-278. doi: 10.31682/ayna.932020

-Sakallı, N., Hürriyetoğlu, H., & Şat, F. (2021). Evlilikte ve boşanmada kadınların soyadı değişimi üzerine sosyal psikolojik bir derleme. Nesne Psikoloji Dergisi, 9(22), 884-903. doi: 10.7816/nesne-09-22-08

-Sarı, E. & Öner-Özkan, B. (2022). Sosyal medya kullanıcılarının eve attığı anlamlar: Ekşi sözlük örneği. On-to Psikoloji Dergisi, 22, 97-105.

-Yılmaz, C., Selcuk, E., Gunaydin, G., Cingöz-Ulu, B., Filiztekin, A., & Kent, O. (2022). You mean the world to me: The role of residential mobility in centrality of romantic relationships. Social Psychological and Personality Science. <https://doi.org/10.1177/19485506211061017>

-Yılmaz, Ş., Arslan, B., Öztürk, İ., Özkan, Ö., Özkan, T., & Lajunen, T. (2022). Driver social desirability scale: A Turkish adaptation and examination in the driving context. Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour, 84, 53-64. <https://doi.org/10.1016/j.trf.2021.11.009>.

TEZLER

- * Prof. Dr. Türker Özkan danışmanlığındaki Özgün Özkan "The Effect of Road Safety Advertisements on Speeding Behavior Over Time: A Simulator Study" başlıklı doktora tezini,
 - * Doç. Dr. Başak Şahin-Acar danışmanlığındaki Gizem Çeviker, "Emotionally Charged and Shared Memory Conversations of Mother-Child Dyads: The Role of Mothers' Early Maladaptive Schemas" başlıklı doktora tezini,
 - * Doç. Dr. Yonca Toker Gültaş danışmanlığındaki Aysu Çetinbinici, "Moderating Role of the Dark Triad Personality Traits on the Association Between Emotional Labor and Work Outcomes: An Examination Based on Activation/Inhibition Pathways" başlıklı doktora tezini,
 - * Doç. Dr. Aslı Kılıç Özhan danışmanlığındaki Zeynep Erbaş, "The Effect of Criterion Shifts on Familiarity and Recollection in Recognition Memory" başlıklı yüksek lisans tezini,
- başarıyla sunmuşlardır. Kendilerini ve danışmanlarını tebrik ediyoruz.

Dört Cevapta Doktora Tezim

Ad Soyad: Dr. Gizem Çeviker

Başlık: Anne-Çocuk İkililerinin Paylaştıkları Duygusal İçerikli Anı Konuşmaları: Annelerin Erken Dönem Uyumsuz Şemalarının Rolü

Konu Neydi? Bu çalışma Şema Terapi Modeli'ne göre; annelerin şema alanlarının, çocuklarıyla gerçekleştirdikleri geçmişe dönük anı konuşmalarının hem negatif hem pozitif olmak üzere duygusal içeriklerini yapılandırma sürecine etkisini incelemiştir.

Nasıl Çalışıldı? Araştırmaya klinik olmayan popülasyondan 60 anne-çocuk (4-5 yaş) ikilisi dahil olmuştur. Anneler ve çocukları; COVID-19 pandemisinin ilk 4 ayı içerisinde birlikte yapılandıkları/ ortak ve duygusal-olumsuz (öfke, üzüntü, kaygı...vb.) & duygusal olumlu (neşe, mutluluk...vb.) yüklü anıları karşılıklı konuşmuşlardır. Bu kısım nitel olarak kodlanmış, ardından annelerin doldurduğu Young Şema Ölçeği (YŞÖ) sonuçlarından elde edilen şema alanları arasındaki ilişki, şema alanlarının konuşma içeriklerini nasıl yordadığı göz önünde bulundurularak incelenmiştir.

Ne Bulundu? Sonuçlara göre; annelerin ayrılma/ rededilme, zedelenmiş özerklik/ performans ve zedelenmiş sınırlar şema alanlarının; anı konuşmalarında hem kendi hem çocuklarının anlatı biçimlerini etkilediği bulgulanmıştır. Ayrılma/ rededilme şema alanı olumlu içerikli anı konuşmalarında annelerin daha çok olumsuz kelime kullanımını ve daha çok benzersiz duygu kelime kullanımını yordarken, aynı şema alanı çocukların olumlu içerikli anı konuşmalarındaki daha çok olumsuz kelime kullanımını yordamıştır. Zedelenmiş özerklik/ performans şema alanı olumlu içerikli anı konuşmalarında annelerin daha az benzersiz duygu kelimeleri kullanmasını yordarken, çocukların daha az olumsuz duygu kelimelerini kullanmalarını yordamıştır. Son olarak zedelenmiş sınırlar şema alanı olumsuz anı konuşmaları esnasında daha çok olumlu duygu içeren kelime kullanmalarını yordamış, ve çocukların da olumlu anı konuşmaları esnasında daha çok benzersiz duygu kelimeleri kullanmasını yordamıştır. Çocuğun atanan cinsiyeti göz önünde bulundurulduğunda, ayrılma/rededilme ve zedelenmiş sınırlar şema alanları söz konusu olduğunda kız çocuklarının oğlan çocuklarına kıyasla daha az olumsuz duygu içeren ve benzersiz duygu kelimeleri kullandığı, fakat söz konusu zedelenmiş özerklik/ performans şema alanı olduğunda kız çocuklarının oğlan çocuklarına kıyasla daha çok olumsuz duygu içeren kelimeler kullandığı bulgulanmıştır.

Neden Önemli? Bu çalışma, otobiyografik bellek araştırmaları ile Şema Terapi Modeli araştırması arasında bir köprü kurarak gelecekteki çalışmalar için önemli bir yol açmış ve böylece hem gelişimsel hem de klinik psikoloji alanındaki mevcut literatüre önemli katkılar sağlamıştır. Bildiğimiz kadarıyla bu çalışma, annelerin bireysel farklılıklarının hem anneler hem de çocukları için otobiyografik bellek özellikleri üzerindeki etkisine Şema Terapi Modeli perspektifinden bakan ilk çalışmadır. Bu bağlamda ileriye dönük geliştirilebilecek erken müdahale çalışmaları için oldukça önem taşıdığına inanıyoruz.

Dört Cevapta Doktora Tezim

Ad Soyad: Dr. Özgün Özkan

Başlık: Yol Güvenliği Reklamlarının Hız Yapma Davranışına Zaman İçinde Olan Etkisi: Bir Simülatör Çalışması

Konu Neydi? Trafikte ölüm ve yaralanmaları azaltmak amacıyla farklı müdahale çalışmaları yürütülmektedir. Konu ile ilgili farkındalık oluşturmak ve olumlu yönde davranış değişikliği yaratmak amacıyla en sık kullanılan yöntemlerden biri de trafik güvenliği videolarıdır. Bu çalışma, en tehlikeli ihlallerden biri olan hız yapma davranışına odaklanarak, farklı içeriklere sahip (korku, üzücü duygu ve gerçekçi bilgiler) hız karşıtı reklamların genç sürücülerin hız yapma davranışına olan kısa ve uzun süreli etkisini incelemiştir.

Nasıl Çalışıldı? Çalışmada sürüş simülatorü ve öz bildirim ölçeği kullanılarak katılımcılardan ön çalışma ile belirlenen videoları izlemeden önce, izledikten hemen sonra ve iki hafta sonra olmak üzere üç ölçüm alınmıştır.

Ne Bulundu? Bulgular, sürücülerin ortalama hızlarının videoyu izledikten hemen sonra düştüğü ve iki hafta sonraki ölçümlerde en yüksek seviyeye ulaştığı genel bir örüntüyü ortaya koymuştur. Bunun tersine sürücüler, videoyu izledikten hemen sonra, izlemeden önceki ölçümlerine göre daha sık hız ihlali bildirmişlerdir.

Neden Önemli? Videoların davranış üzerindeki etkisini ortaya koyan bu çalışmanın sonuçları, daha etkili farkındalık videoları oluşturmaya yardımcı olabilir.

Dört Cevapta Doktora Tezim

Ad Soyad: Dr. Aysu Çetinbinici

Başlık: Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Duygusal Emek ve İş Yeri Sonuç Değişkenleri Arasındaki İlişkide Moderatör Rolü: Aktivasyon / İnhibisyon Sistemlerine Bağlı bir İnceleme

Konu Neydi? Karanlık Üçlü kişilik özellikleri ve duygusal emek arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu kişilik özelliklerinin, duygusal emek ile sonuç değişkenleri (çalışan performansı ve çalışan refahı) arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi, aktivasyon ve inhibisyon sistemlerine bağlı olarak üretilen hipotezler ile araştırılmıştır.

Nasıl Çalışıldı? Günlük yöntemi ile hizmet sektöründe çalışan kişilerden 10 gün boyunca veri toplanmıştır.

Ne Bulundu? İnhibisyon yönelimli karanlık kişilik özelliklerinin (kırılgan narsisizm ve Makyavelizm sinik boyutu) yüzeysel rol yapma ile sonuç değişkenleri (servis sabotajı ve duygusal tükenmişlik) arasında düzenleyici etkisine rastlanmamıştır. Aktivasyon yönelimli karanlık kişilik özelliklerinin (birincil psikopati ve Makyavelizm taktik boyutu) derinden rol yapma ile sonuç değişkenleri (duygu yüklü hizmet ve işe bağlılık) arasındaki ilişkiyi güçlendirdiği bulunmuştur.

Neden Önemli? İnsan kaynakları profesyonelleri uygulama alanlarında kişiliğin karanlık tarafının farkında olmalıdır. Bu kişilerin motivasyonlarının performansı etkilediği görülmektedir.

Bunları Biliyor Muydunuz?

Klinik Psikoloji doktora programı öğrencilerimizden Felek Yoğan'ın bizimle paylaşmış olduğu bilgilere göre;

-Öznelerin yaşamlarındaki bazı mevzulardan tekrarlı bir şekilde şikâyetçi olsalar da bu mevzuların yaşamlarında belirli bir oranda olmasını beklediklerini,

-Şikâyet oranları belirli bir miktarın üzerine çıktığında terapiye ya da analize başvurduklarını,

-Şikâyetleri belirli bir oranda azaldığında ise terapi ya da analiz süreçlerini sonlandırma eğiliminde olduklarını,

-Sanılanın aksine mevzunun çoğunlukla köklü bir değişim istediği olmadığını,

-Mevzunun şikâyetçi olunan durumların özneyi çok da rahatsız etmeyecek bir şekilde ve düzeyde devam etmesi ile ilgili olduğunu,

-Öznelerin yaşamlarında şikâyetçi oldukları mevzuların ya da semptomların yer almasının nedeninin öznelerin bilinç düzeyinde farkında olmasalar da bu oluşumlardan belirli bir türde zevk almaları ile ilgili olduğunu,

-Bu zevk miktarı fazlaştığında öznelerin yaşamlarında daha çok olumsuz anlamda değişimler olduğunu ve bu noktada öznelerin harekete geçerek bir terapist/analiste başvurduğunu,

-Bu konulara dair daha detaylı bilgilerin Freud metinlerinde ve Lacan seminerlerinin bir araya getirildiği metinlerde yer aldığını,

biliyor muydunuz?

